

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

Výročná správa

2005

Vydala:

© Národná banka Slovenska, 2006

Kontakt:

Národná banka Slovenska
Imricha Karvaša 1
813 25 Bratislava

Odbor verejných informácií
tel.: 02/5787 2141
fax: 02/5787 1128

Internet: <http://www.nbs.sk>

ISBN 80-8043-105-1

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

Výročná správa

2005

Obsah

Úvod	6
1 Vonkajšie ekonomické prostredie	11
1.1 Globálne trendy vývoja produkcie a cien.....	11
1.2 Vývoj v hlavných menových oblastiach: eurozóne, USA, Japonsku, Číne	13
1.3 Vývoj v členských štátoch EÚ mimo eurozóny.....	15
2 Menový vývoj.....	21
2.1 Vývoj ekonomiky	23
2.1.1 Vývoj cien	23
2.1.2 Hrubý domáci produkt	27
2.1.3 Trh práce.....	35
2.1.4 Finančné hospodárenie	37
2.2 Platobná bilancia	38
2.2.1 Bežný účet	38
2.2.2 Kapitálový a finančný účet platobnej bilancie.....	41
2.2.3 Devízové rezervy	42
2.2.4 Zahraničná zadlženosť SR	43
2.3 Verejný sektor.....	44
2.4 Menová politika a menový vývoj	45
2.4.1 Menové agregáty.....	45
2.4.2 Štruktúra peňažnej zásoby	47
2.4.3 Pohľadávky peňažných finančných inštitúcií voči súkromnému sektoru	49
2.4.4 Úrokové miery.....	51
2.5 Devízovolicenčná činnosť NBS a výkon devízového dohľadu.....	54
2.6 Nástroje menovej politiky	54
2.7 Menový kalendár.....	56
3 Operácie NBS na menové účely, devízové operácie a investičné aktivity pri správe devízových rezerv	61
3.1 Operácie menovej politiky	61
3.2 Devízové operácie	64
4 Bankový dohľad	69
4.1 Vývoj bankového sektora	69
4.2 Hospodárske výsledky bankového sektora	71
4.3 Výkon bankového dohľadu a hodnotenie obozretného podnikania bánk.....	73
4.4 Medzinárodná spolupráca	74
5 Emisná činnosť a peňažný obeh	77
5.1 Emisia slovenských peňazí	77
5.1.1 Stav peňazí v obehu a ročná čistá emisia v SR.....	77
5.1.2 Štruktúra čistej emisie a obeživa	78
5.1.3 Priemerné hodnoty obeživa	80
5.1.4 Obeživo a niektoré makroekonomické veličiny	80
5.2 Falzifikáty peňazí zadržané na území Slovenskej republiky	81
5.2.1 Falzifikáty slovenských korún.....	82
5.2.2 Falzifikáty cudzích mien.....	82

6 Platobný styk	87
6.1 Platobný styk v Slovenskej republike	87
6.1.1 Právne aspekty	87
6.1.2 Inštitucionálne aspekty	87
6.1.3 Vnútrotný trh Európskej únie	87
6.1.4 Národný plán zavedenia eura	88
6.2 Medzibankový platobný systém SIPS	89
6.2.1 Testovanie núdzového prenosu	89
6.2.2 Perspektíva na rok 2006	89
6.2.3 Platby realizované prostredníctvom SIPS	89
6.3 Platobné nástroje	91
6.4 Spolupráca s medzinárodnými inštitúciami po vstupe do Európskej únie	93
7 Zahraničné aktivity	97
7.1 Európska únia	97
7.2 Spolupráca NBS s medzinárodnými inštitúciami	98
7.3 Zahraničná technická spolupráca v oblasti vzdelávania a poskytovanie pomoci	100
8 Príprava na zavedenie eura	103
8.1 Národný plán zavedenia eura a organizačné prípravy	103
8.2 Vstup do ERM II	106
8.3 Hospodárske politiky pre zavedenie eura	106
9 Legislatíva	111
10 Inštitucionálny rozvoj	115
10.1 Organizácia a riadenie	115
10.2 Ľudské zdroje	115
10.2.1 Počet zamestnancov	115
10.2.2 Dosiahnutý stupeň vzdelania	115
10.2.3 Štruktúra zamestnancov podľa veku a odpracovaných rokov	117
10.2.4 Podiel mužov a žien	117
10.2.5 Odmeňovanie zamestnancov	117
10.3 Vzdelávanie	118
10.3.1 Vzdelávanie zamestnancov NBS	118
10.3.2 Vzdelávanie zamestnancov komerčných bánk a iných finančných inštitúcií	119
10.3.3 Interní lektori	119
11 Komunikácia	123
12 Štatistika	127
13 Správa nezávislého audítora a účtovná závierka NBS k 31. 12. 2005	131
Zoznam tabuliek	161
Zoznam grafov	162
Zoznam boxov	163
Skratky	164
Slovník	166

Úvod

V roku 2005 sa v ekonomike Slovenskej republiky prejavili efekty prebiehajúceho procesu reforiem a aj za prispenia Národnej banky Slovenska naďalej pokračovalo integračné úsilie. V rámci toho dochádzalo k postupnej konvergencii, tak reálnej, ako aj nominálnej. To sa prejavilo v približovaní cenovej a mzdovej úrovne, ale aj v dobiehaní úrovne celkového hrubého domáceho produktu, kde pre dynamický ekonomický rast – nielen doterajší, ale aj očakávaný – boli vytvorené dobré podmienky zrealizovanými reformnými krokmi.

Od začiatku roku 2005 začala NBS v súlade so svojím Menovým programom do roku 2008 realizovať stratégiu inflačného cielenia v podmienkach ERM II. Základnou kotvou menovej politiky sa stali stanovené cieľové hodnoty pre vývoj inflácie. Menová politika NBS je tak jednoznačne orientovaná na cenovú stabilitu, pričom umožňuje reflektovať potrebu plnenia Maastrichtských kritérií (inflačného a kurzového) a tiež rešpektovať mechanizmy ERM II.

V súvislosti s novou menovopolitickou stratégiou Banková rada NBS schválila začiatkom roka 2005 Komuničnú stratégiu NBS do roku 2009. Menové programy boli nahradené štvrťročne publikovanou strednodobou predikciou. Od mája 2005 začala NBS zverejňovať pomer hlasovania BR NBS z predchádzajúceho mesiaca a od konca roka sa spôsob hlasovania zverejňuje v deň prijatia rozhodnutia. Komunikácia menovej politiky bola koordinovaná s národnou komunikačnou stratégiou prijatia eura v SR.

Ekonomický a menový vývoj v roku 2005 bol charakterizovaný spomalením cenového rastu, akceleráciou ekonomickej aktivity, pokračujúcou konsolidáciou verejných financií, zhodnocovaním slovenskej koruny voči euru a relatívne dynamickým rozvojom úverových aktivít voči domácnostiam, ako aj podnikateľskej sfére.

Už začiatkom roku 2005 došlo k výraznejšiemu pribrzdzeniu cenového rastu, čo súviselo predovšetkým s nižším rozsahom úprav regulovaných cien v porovnaní s rokom 2004. Nižšia medziročná dynamika inflácie meranej harmonizovaným indexom spotrebiteľských cien (HICP) však bola ovplyvnená aj nízkou dovezenou infláciou, reflektujúcou vývoj výmenného kurzu slovenskej koruny, ako aj vysokou úrovňou konkurencie na maloobchodnom trhu. V poslednom štvrťroku 2005 bol cenový vývoj prorastovo ovplyvnený zvýšením regulovaných cien. Aj napriek tomu sa koncoročná inflácia meraná HICP nachádzala pod hornou hranicou cieľového pásma pre rok 2005.

Dynamika ekonomického rastu sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom zrýchlila a dosiahla najvyššia úroveň od roku 1996. Štruktúra ekonomického rastu bola vyvážená, ovplyvnená tak domácim, ako aj zahraničným dopytom. Tlmiaco na rast HDP pôsobil čistý vývoz, keď vyššie úrovne dovozov súviseli predovšetkým so silným investičným a čiastočne aj so spotrebným dopytom.

Podiel deficitu bežného účtu platobnej bilancie na HDP sa v roku 2005 v porovnaní s predchádzajúcim rokom zvýšil. Jeho rast bol ovplyvnený prehĺbením schodku obchodnej bilancie, ale predovšetkým bilancie výnosov, a to v dôsledku vyšších výplát dividend, ale aj v dôsledku metodologickej zmeny, keď sa od roku 2005 začal vykazovať reinvestovaný zisk.

Výkon menovej politiky bol v prostredí dynamického ekonomického rastu zameraný, v súlade s cieľom NBS, na udržanie cenovej stability a plnenie inflačného cieľa nielen pre rok 2005, ale aj v strednodobom horizonte. Príliš rýchla apreciácia výmenného kurzu začiatkom roka 2005 nezodpovedala rovnovážnym trajektóriám a Národná banka Slovenska vo februári pristúpila k realizácii devízových intervencií a súčasne prestala akceptovať ponuky bánk v pravidelných sterilizačných repo tendroch. S účinnosťou od 1. marca 2005 Banková rada NBS rozhodla o znížení základnej úrokovej sadzby o 1 percentuálny bod na 3,0 %. Apreciačný tlak sa

následne zastavil a súčasne aj v dôsledku regionálnych vplyvov došlo ku korekcii predchádzajúceho vývoja a v ďalšom období bol zaznamenaný volatilný vývoj výmenného kurzu, ktorý sa opätovne výraznejšie posilnil po vstupe SR do režimu výmenných kurzov ERM II.

S rastom regulovaných cien sa, v prostredí dynamického rastu reálnych miezd predstihujúceho rast produktivity práce, ako aj rýchleho ekonomického rastu naznačujúceho uzatváranie zápornej produkčnej medzery, začalo zvyšovať riziko vzniku sekundárnych efektov a nárastu inflačných očakávaní. Preto už od októbra 2005 NBS vo svojich komentároch k rozhodnutiu Bankovej rady NBS o určenej výške úrokových sadzieb upozorňovala na tieto riziká a možnú potrebu sprísnenia menovej politiky v budúcom období.

V roku 2005 sa realizovali úlohy vyplývajúce z implementačného plánu integrácie dohľadu nad finančným trhom (zahŕňajúcim oblasť bankovníctva, kapitálového trhu, poisťovníctva a dôchodkového sporenia) v zmysle uznesenia vlády Slovenskej republiky. V rámci integrácie dohľadu nad finančným trhom bol zo zákona k 1. januáru 2006 zrušený Úrad pre finančný trh a jeho pôsobnosť komplexne prešla na Národnú banku Slovenska. Cieľom integrovaného dohľadu nad finančným trhom je prispievať k stabilite finančného trhu ako celku, ako aj k bezpečnému a zdravému fungovaniu finančného trhu v záujme udržiavania jeho dôveryhodnosti, ochrany klientov a rešpektovania pravidiel hospodárskej súťaže.

V oblasti bankovej regulácie bolo v roku 2005 významnou normotvornou činnosťou odstraňovanie formulačných nedostatkov v opatreniach a metodických usmerneniach úseku bankového dohľadu a implementovanie kvalitatívnych požiadaviek na riadenie rizík z novelizovaných smerníc Európskej únie do opatrenia NBS o rizikách a systéme riadenia rizík.

V roku 2005 Národná banka Slovenska pokračovala v prevádzkovaní medzibankového platobného systému SIPS so zameraním na zvýšenie bezpečnosti a plynulosti spracovania a zúčtovania medzibankových platieb. Počas roka prebiehali práce na projekte platobného systému TARGET2. Súhlas s pripojením sa k pripravovanej platforme TARGET2 vyjadrila Národná banka Slovenska začiatkom roka s tým, že pripojenie sa uskutoční najneskôr v čase prijatia spoločnej meny euro v Slovenskej republike.

Rok 2005 bol prvým rokom, keď sa emisná činnosť a správa zásob slovenských peňazí uskutočnila výhradne vo vlastných desiatich úschovných a spracovateľských miestach. Vytvorili sa tak podmienky pre výkonnejšie a operatívnejšie riadenie hotovostného peňažného obehu.

V rámci národného centra pre analýzu a monitorovanie falzifikátov bankoviek a mincí zabezpečoval peňažný úsek skúmanie pravosti podozrivých bankoviek a mincí slovenskej a cudzej meny a poskytoval ich expertízy orgánom činným v trestnom konaní, ako aj informácie do monitorovacieho systému falzifikátov eura v ECB.

NBS sa aktívne podieľala na prípravách na zavedenie eura na Slovensku a plnení Stratégie prijatia eura v SR. Významnou mierou sa podieľala na vypracovaní Národného plánu zavedenia eura v SR a zatiaľ plní všetky úlohy, ktoré pre ňu boli v Národnom pláne stanovené.

Slovenská koruna vstúpila 28. novembra 2005 do mechanizmu výmenných kurzov ERM II s centrálnou paritou na úrovni 38,4550 korún za euro. Pri vstupe do ERM II sa Slovensko zaviazalo naďalej uskutočňovať zdravú fiškálnu politiku a podporovať taký vývoj miezd, ktorý bude v súlade s rastom produktivity. Táto politika je plne v súlade s Konvergenčným programom Slovenskej republiky a Menovým programom NBS.

Ako súčasť ESCB sa NBS aktívne zapájala do realizácie spoločných vzdelávacích aktivít, tzv. Common ESCB Training a open seminárov pre zamestnancov ECB a národných centrálnych bánk. Na báze bilaterálnej spolupráce NBS tiež realizovala vzdelávacie aktivity, najmä odborné konzultácie a študijné návštevy pre zamestnancov vybraných centrálnych bánk predovšetkým z nových členských štátov EÚ. Rastúci trend mali vzdelávacie aktivity NBS na medzinárodnom poli, najmä formou poskytovania zahraničnej technickej pomoci centrálnym bankám krajín, ktoré nie sú členmi Európskej únie.

Ing. Ivan Šramko
guvernér

Banková rada Národnej banky Slovenska k 31. decembru 2005

(prvý rad zľava)

RNDr. Karol Mrva, vrchný riaditeľ NBS

Ing. Elena Kohútiková, CSc., viceguvernérka NBS

Ing. Ivan Šramko, guvernér NBS

Ing. Martin Barto, CSc., viceguvernér NBS

(druhý rad zľava)

Ing. Peter Ševčovic, vrchný riaditeľ NBS

Ing. Milena Koreňová, vrchná riaditeľka NBS

doc. JUDr. Ladislav Balko, PhD., Právnická fakulta UK